

Vrtec Pobrežje Maribor in družina – partnerja pri vzgoji predšolskih otrok

Maja Petovar

Vrtec Pobrežje Maribor

Lara Lešnik

Vrtec Pobrežje Maribor

Cilj vzgojno-izobraževalnega procesa je spodbuditi in razvijati celostni razvoj predšolskega otroka. Zato je partnerski odnos med starši in strokovnimi delavci izrednega pomena, saj skupni pristop k reševanju morebitnih težav oblikuje otrokovo osebnost, gradi njegovo samopodobo in zagotavlja vsestranski razvoj. V vzgojno-izobraževalnem procesu je otrok dejaven udeleženec. Zato je aktivno sodelovanje med vzgojiteljem in starši nujno, saj se družinska vzgoja in vzgoja v vrtcu prepletata in vplivata na otrokov razvoj. Poudarek je na usklajenih vzgojnih ciljih, zato je velikokrat na obeh straneh treba sprejemati kompromise. Dobro partnerstvo temelji na vzajemnem spoštovanju in zaupanju. Izvedli sva raziskavo, katere namen je bil ugotoviti, kako pomembno se zdi staršem sodelovanje z vzgojitelji ter katere oblike sodelovanja so zanje pomembne. Podatke sva pridobili s pomočjo vprašalnikov, ki sva jih razdelili med starše otrok. Vrtec Pobrežje Maribor načrtuje in izvaja različne oblike sodelovanja. Na podlagi raziskave ugotavlja, da formalne oblike sodelovanja staršem omogočajo predvsem pravico biti obveščen, ne omogočajo pa razvoja medsebojnega zaupanja. Sodelovanje med vrtcem in starši je izredno pomembno. Tega se zavedamo vsi. Vzgojitelji in starši smo prepričani, da sta za dobro sodelovanje in komunikacijo potrebna zaupanje in pozitivna naravnost.

Ključne besede: partnerstvo, starši, vrtec, oblike sodelovanja

Uvod

Prvi jok, prvi nasmeh, prva beseda, prva igrača, prva buška in praska ob prvih korakih. In prvi zakaj in prvi molk na prvo vprašanje. In prva lužica v kahlici in prvi strah. In je še dosti prvega, ki vznemiri, bega, plaši in spravlja odraslega v nemoč in iskanje krivcev za prve neuspehe. Toliko je vsega, kar se mora otrok naučiti v prvih letih svojega življenja.

Lavš (1985, 6)

Vsi si želimo, da bi vzgojili srečnega, zadovoljnega in kritičnega otroka, ki bo sposoben samostojnega življenja v družbi. Z

vključitvijo otroka v vrtec pa ob družinski nastopi še institucionalna vzgoja. Vzgoja v vrtcu dopolnjuje družinsko, zato je zelo pomembno, da se med starši in strokovnimi delavci gradi partnerstvo, ki temelji na skupni odgovornosti za vzgojo in izobraževanje otroka. Sodelovanje in vključevanje staršev v vzgojno-izobraževalni proces prispeva k razvijanju demokratičnih odnosov in k večji kakovosti vzgoje in izobraževanja v vrtcu in družini.

Sodelovanje vrtca s starši je dragocena naloga, ki pa je tako za starše kot za vzgojitelje vse prej kot lahka. Družina in vrtec morata biti pri vzgoji otrok partnerja. Partnerstvo mora potekati na ravni medsebojne podpore, zaupanja, iskrene, dvosmerne komunikacije, soodgovornosti za otrokov razvoj, sodelovanje staršev pa mora temeljiti na participaciji.

V teoretičnem delu sva se dotaknili pojma partnerstva s starši oziroma družinami, saj je partnerstvo pri razvijanju kakovostnega pedagoškega dela ključno. Opozorili sva na razliko med pojmom sodelovanje in partnerstvo, ki se je še premalo zavedamo.

Z anketnimi vprašalniki sva nameravali ugotoviti, kako starši ocenjujejo sodelovanje z vrtcem, ali menijo, da jih vzgojitelji slišijo, kakšna je po njihovem mnenju njihova strokovnost. Želeli sva ugotoviti, kako daleč smo v našem vrtcu na poti od sodelovanja k partnerstvu s starši.

Ugotovitve ankete nam bodo pomagale pri uvajanju sprememb, s katerimi bomo še izboljšali kakovost dela s starši, poudarek pa bo na razvijanju partnerskih odnosov z njimi.

Partnerstvo med družino in vrtcem

Otrok je kot središče sistema vpet med različne dejavnike in njihove vplive. V članku se osredotočava na trikotnik otrok–starši–vrtec. M. Senica (1998) zapiše, da se nega in vzgoja otroka začneta v družini in se dopolnjujeta v vrtcu. Otrok prvo vzgojo dobi doma, z vključitvijo v vrtec pa razširi svoje socializacijske vzorce, sreča se s sovrstniki, vzgojitelji ter začne vstopati v družbo.

Družina ima za človeštvo velik pomen, saj je družinsko življenje izjemno pomembno in nujno za obstoj. Družina je nekakšna miniatura družba. »Ima svojo sestavo, svoja socialna pravila in notranja razmerja moči, zanjo je pomemben ekonomski vidik, ima svoj jezik, obrede in zgodovino, ki jo delijo vsi člani te skupine in ti prenašajo njena sporočila v starih, ustaljenih vzorcih v nove okoliščine.« (Tomori 1994, 10) Prav v družini se začenja proces vzgoje, otrok si v njej pridobiva prve socialne vtise, življenjske izkušnje,

oblikuje si moralne norme, vrednote in znanje. Družina se danes sooča z najrazličnejšimi težavami in številnimi izzivi, ki vplivajo na življenje v njej. Zaradi prepletenosti teh procesov je velikokrat nemočna, saj – kot meni Bezenškova (2000, 127) – »otroka ne zmore več pripraviti na vse družbene vloge, ki jih bo v življenju moral uresničevati«.

V sodobnem času ima vrtec veliko vlogo pri vzgoji in izobraževanju predšolskih otrok, saj družini pomoč ponuja tam, kjer starši sami ne zmorejo. Oblikuje programe, naravnane na otroke, in spodbudno učno okolje, v katerem se otroci učijo, razvijajo interese in sposobnosti.

Sodobna vzgoja in izobraževanje otrok v vrtcih temeljita na upoštevanju razvojnih potreb otroka, njegovih interesov, družinske kulture in vključevanju staršev, kar predstavlja otrokov življenjski kontekst.

Vse to so upoštevali v *Kurikulumu za vrtce*, ki so ga sprejeli in potrdili leta 1999. Dokument upošteva temeljna načela in cilje predšolske vzgoje ter vključuje naslednja spoznanja: da otrok svet dojema in razume celostno, da se razvija in uči v dejavni povezavi s svojim socialnim in fizičnim okoljem, da v vrtcu v interakciji z vrstniki in odraslimi razvija lastno družabnost in individualnost (Bahovec, Bregar-Golobič in Kranjc 1999).

Dopolnjevanje vzgoje med starši in vzgojitelji je za vsestranski razvoj otrok izredno pomembno, prav tako pa je tudi nujen pogoj za njihovo dobro počutje in kakovostno delo vzgojiteljev. Partnerstvo med starši in strokovnimi delavci omogoča izmenjavo informacij o otroku, njegovem razvoju, željah in potrebah, spoznavanje pričakovanj staršev, ki jih imajo do svojega otroka in do vrtca, ter sodelovanje pri načrtovanju vzgoje in izobraževanja in pri oblikovanju spodbudnega učnega okolja v vrtcu in družini.

Predvsem se moramo zavedati, da imamo v vrtcih na voljo pestro ponudbo različnih oblik sodelovanja s starši, ki jih organiziramo na pobudo strokovnega osebja in staršev, vendar pa še vedno premalo upošteevamo potrebe in interese družin, njihovo kulturo in participacijo. Pri razvijanju partnerskih odnosov s starši je ključno, da razlikujemo med partnerstvom in sodelovanjem, saj se nam v praksi dogaja, da te razlike ne poznamo.

Sodelovanje s starši pomeni delitev odgovornosti; gre za formalna in neformalna srečanja, površinsko obliko sodelovanja, za katero je značilno, da položaj pri odločanju o vzgoji ni enakovreden, odgovornost je po navadi izmenična, predlogi so lahko brez razloga zavrnjeni, ni soodločanja ... (Beguš 2012).

Pri partnerstvu s starši pa upoštevamo pravice, želje in potrebe vseh sodelujočih, skupne cilje, saj gre za vključevanje staršev v neposredno vzgojno-izobraževalno delo; vloge so zato enakovredne. Za partnerstvo so značilni demokratičnost, medsebojna izmenjava informacij o otroku, sprotno reševanje konfliktov ... Pomembno je vzpostaviti odnos medsebojnega zaupanja in spoštovanja, pri čemer so ključna prizadevanja vseh sodelujočih (Beguš 2012).

Razvijanje partnerskega odnosa z družinami je dolgotrajen proces, ki se nikoli ne konča in temelji na sprejemanju družin in njihove kulture, zaupanju, enakovredni komunikaciji. Starši in strokovni delavci vrtca moramo poskrbeti za enakovredno izmenjavo informacij, načrtovanje skupnih ciljev in odgovornosti, ki so vezane na delo. Dobro sodelovanje pozitivno vpliva na otroke, starše in strokovne delavce.

Oblike sodelovanja med Vrtcem Pobrežje Maribor in starši

Različne oblike sodelovanja med starši in vzgojitelji omogočajo izmenjavo informacij med obema partnerjema. Starši dobijo informacije o temeljnih ciljih in načelih predšolske vzgoje in izobraževanja, o tem, kako se otroci učijo, razvijajo, počutijo, kako se vključujejo v dejavnosti, kaj se v vrtcu dogaja, kakšna je prehrana itd. Po drugi strani pa tudi sami dajejo določene informacije, in tako vzgojitelji spoznavamo, iz kakšnega okolja prihajajo otroci. Sodelovanje nam omogoča, da bolje razumemo otroke, njihovo vedenje in potrebe ter spoznavamo družine.

V okviru omenjenih sodelovanj pride do izmenjave različnih informacij, ki so potrebne in dobrodošle tako za starše kot za strokovno osebje. Človek je komunikacijsko bitje, ki nenehno komunicira. To je najpomembnejši sestavni del medsebojnih odnosov, je oblika in način, s pomočjo katerega se razkrivajo naši medsebojni odnosi.

Oblike sodelovanja med starši in vrtcem delimo na formalne, ki poskrbijo za pretok najnujnejših informacij, in neformalne. Ker smo vzgojitelji in starši začutili potrebo po drugačnem, pristnejšem in intenzivnejšem sodelovanju, smo se odločili, da bomo organizirali tudi neformalne oblike.

Formalne oblike so predpisane in jih opredeljuje zakonodaja. V Vrtcu Pobrežje izvajamo naslednje: individualne pogovore s starši novincev pred vstopom otroka v vrtec, pogovorne ure, prvo srečanje s starši, objavljamo pisna sporočila na oglasnih deskah, pri-

pravljamo srečanja predstavnikov sveta staršev v enotah in predstavnikov sveta staršev celotnega vrtca ter predavanja za starše.

V Vrtcu Pobrežje potekajo individualni pogovori s starši novincev pred vstopom otroka v vrtec; namenjeni so vzpostavitvi prvega stika vzgojiteljev s starši, na njih si izmenjamo informacije, ki so potrebne za kakovostno prilagoditev otroka na življenje v vrtcu. Vzgojitelji tako pridobimo osnovne podatke o otrocih in njihovih značilnostih (kaj jih veseli, kdaj so žalostni in kako se takrat odzovejo, s čim se radi igrajo ipd.), ki prispevajo k lažji vključitvi otroka v novo okolje.

Pogovorne ure so oblika individualnega pogovora s starši. Večinoma jih organiziramo enkrat mesečno in potekajo v terminu, za katerega se dogovorimo s starši. Namenjene so izmenjavi informacij o otroku, pogovoru o njegovih potrebah, interesih, razvoju, počutju, skupnemu načrtovanju ciljev za vzgojo in izobraževanje otroka v vrtcu in doma. Vzgojitelji se za pogovorno uro s starši pripravimo tako, da vse informacije, ki smo jih o otroku pridobili z opazovanjem in zbiranjem njegovih izdelkov, strnemo v zapisu, kar staršem omogoča vpogled v otrokov razvoj. Na koncu pogovorne ure vzgojitelji in starši oblikujemo skupni cilj, ki bo pripomogel k spodbujanju otrokovega razvoja v vrtcu in doma. Vzgojitelji staršem predstavimo strategije, ki jih bomo, zato da bi cilj dosegli, izvajali v vrtcu, hkrati pa jim predstavimo možnosti, kaj lahko v zvezi s tem naredijo doma. Tako izvedene pogovorne ure ponujajo staršem podporo pri vzgoji otroka in krepijo njihovo starševsko vlogo.

Prvo srečanje s starši je oblika sodelovanja, ki je namenjena spoznavanju, predstavitvi vrtca in načina dela z otroki, ugotavljanju pričakovanj, interesov in potreb staršev, zbiranju njihovih predlogov za sodelovanje in oblikovanje letnega delovnega načrta oddelka. Vzgojitelji starše seznanimo s pričakovanji vrtca do staršev, s pravili in njihovimi pravicami.

Pisna sporočila na oglasnih deskah so koristna predvsem takrat, kadar pritegnejo pozornost staršev in jih seznanijo s pomembnimi informacijami, nikakor pa ne morejo nadomestiti osebnega stika med vzgojiteljem in starši. S pisnimi sporočili jih obveščamo o dogajanju v oddelku (o temah, ciljih in dejavnostih, mislih in izdelkih otrok), boleznih, pomembnejših dogodkih, praznovanjih ipd. Tako so obveščeni o vsem, kar se v vrtcu dogaja.

Naloge sveta staršev v javnem vrtcu so organizirano uresničevanje interesa staršev, načrtovanje na področju izboljševanja razmer za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa ter reševanje

morebitnih težav. Svet staršev je sestavljen tako, da ima v njem vsak oddelek po enega predstavnika, ki ga starši izvolijo na prvem srečanju. V skladu s 66. členom Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOVFI)¹ prvi sklic sveta staršev opravi ravnatelj. Svet staršev opravlja naslednje naloge: predlaga nadstandardne programe, daje soglasje k predlogu ravnatelja o nadstandardnih storitvah, daje mnenje o predlogu razvojnega programa vrtca, o letnem delovnem načrtu itd.

Izobraževalna srečanja za starše organiziramo v našem vrtcu v skladu z njihovimi potrebami in predlogi, in to na ravni celotnega vrtca. Predavatelji so zunanji sodelavci, strokovnjaki za določeno področje, in svetovalna delavka vrtca, ki podrobneje predstavijo določeno tematiko in spodbudijo diskusijo, pogovor. Da bi staršem olajšali udeležbo, v tem času organiziramo varstvo za otroke. V našem vrtcu sta vzgojiteljici pripravili izobraževalno srečanje (čajanjo) za starše otrok prvega starostnega obdobja v enoti, kjer so obravnavali pojav trme pri otroku. Po kratkem teoretičnem uvodu, ki sta ga pripravili vzgojiteljici, so si starši v sproščenem pogovoru izmenjali izkušnje v zvezi z reševanjem težav, s katerimi se spopadajo, kadar se pri otroku pojavi trma. Vzgojiteljici sta za to srečanje pripravili tudi zgibanko.

Neformalne oblike sodelovanja s starši se razvijejo zaradi večje odprtosti vrtca, so bolj sproščene in jih načrtujemo v skladu s potrebami in predlogi staršev. Na njih se vzpostavlja medsebojno zapiranje med vzgojitelji in starši, poleg tega pa spodbujajo njihovo participacijo.

Staršem omogočajo dejavno vključevanje v vzgojno-izobraževalni proces, doživijo lahko vzdušje v skupini, omogočajo jim izražanje zamisli, medsebojno spoznavanje, povezovanje in izmenjavo izkušenj.

M. Črv in S. Nedić (2012, 101) opozarjata, da je treba neformalne oblike sodelovanja načrtovati, čeprav so bolj sproščene.

Pri načrtovanju in organiziranju neformalnih oblik sodelovanja s starši sledimo naslednjim ciljem (Črv in Nedić 2012, 102):

- staršem omogočiti seznanitev z življenjskim utripom vrtca in sodelovanje v njem;
- vzpostaviti kakovosten komunikacijski most med vsemi udeleženci (starši, vzgojitelji in otroki);

¹ *Uradni list Republike Slovenije*, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D in 47/15.

- spodbuditi zanimanje za medsebojno spoznavanje, druženje, pomoč, zaupanje, skupno reševanje dilem in problemov;
- staršem omogočiti dejavno vključevanje v načrtovanje in izvajanje dejavnosti z različnih področij;
- seznaniti starše z metodami in oblikami dela ter z načini razreševanja vzgojne problematike;
- z vključevanjem v dejavnosti staršem omogočiti, da sami vidijo, kako njihov otrok deluje v skupini, kako navezuje stike, kakšna sta njegova angažiranost in zanimanje za dejavnosti ter kakšne so njegove razvojne zmožnosti;
- vplivati na oblikovanje pozitivne naravnosti do življenja in dela v vrtcu.

Načrtovanje poteka skupaj s starši na prvem septembrskem roditeljskem sestanku. Takrat oblikujemo okvirne predloge za vsa srečanja v šolskem letu. Upoštevamo predloge in pobude vseh staršev, razdelimo naloge in se dogovorimo o odgovornosti za posamezna srečanja. S tem, ko s starši načrtujemo skupna srečanja, si že zagotovimo boljše sodelovanje. Pokažemo jim, da jim zaupamo in upoštevamo njihove predloge, prav tako pa tudi starši začnejo zaupati nam, spoznavajo odgovornost, ki jo imajo do svojih otrok, in sicer da jim zagotovijo kar najboljše razmere za kakovosten razvoj.

Zavedamo se pomena neformalnih oblik sodelovanja, zato načrtujemo in izvajamo dejavnosti, ki so jih predlagali starši; to so dnevi odprtih vrat v času prilagajanja otrok, teden odprtih vrat, ustvarjalne delavnice za otroke in starše, športne in igralne dejavnosti, čajanke, delovne akcije, pohodi, obisk dedka Mraza, sodelovanje v projektih, sodelovanje pri zbiranju in prinašanju odpadnega materiala, ljubkovalna igrača oddelka na otrokovem domu, izposoja otroške literature (knjižni nahrbtnik za otroke) in strokovne literature za starše, dan Vrtca Pobrežje pod geslom »Z gibanjem do prijateljstva«.

Teden odprtih vrat je oblika dejavnosti, med katero vrtec na široko odpre vrata vsem, ki si želijo pogledati v njegov svet. Večinoma se ga udeležijo starši otrok. Osnovni cilj tedna odprtih vrat je omogočiti staršem neposredno izkušnjo v zvezi z delom in sodelovanjem njihovega otroka ter jih seznaniti z načinom dela z otroki. Neposredna izkušnja lahko za starše pomeni le opazovanje otroka in spremljanje dejavnosti, lahko pa gre za neposredno sodelovanje med otrokom, starši in vzgojitelji istočasno. Starši so pri sodelovanju bolj ali manj dejavni. Lahko so samo opazovalci

dejavnosti, lahko pa se vanje vključujejo samoiniciativno in prostovoljno. Da bi se v oddelku dobro počutili in da bi teden odprtih vrat kar najbolj kakovostno izvedli, se je treba s starši dogovoriti, kaj pričakujemo od njih in kako bo srečanje potekalo.

Ustvarjalne delavnice za otroke in starše v popoldanskem času predstavljajo neformalno obliko druženja. Po navadi so dobro obiskane, vendar strokovne delavke opažamo, da v prvem starostnem obdobju vedno manj. Večinoma gre za tematske delavnice in so vezane na določeno temo, o kateri starše prej obvestimo. Starši in otroci se na takšno srečanje pripravijo, pomagajo pri zbiranju materiala, med samo dejavnostjo pa ustvarjajo skupaj. Delavnice so usmerjene k spodbujanju pozitivnih čustev, sproščenemu navezovanju stikov in predstavljanju dejavnosti, ki jih lahko starši otroku ponudijo tudi doma.

Mnenja staršev o sodelovanju z vrtcem

Opis vzorca in raziskovalna vprašanja

Z anketnim vprašalnikom sva želeli ugotoviti, kako je za starše pomembno sodelovanje z vzgojitelji. Na vprašanja so odgovarjali anonimno.

V šolskem letu 2014/15 je bilo v Vrtec Pobrežje Maribor vključenih 652 otrok. Razdelili sva 300 anketnih vprašalnikov za starše, ki imajo otroke vključene v različne enote: Brezje, Čebelica, Grinič, Kekec, Mojca, Najdihojca in Ob gozdu. Vrnili in izpolnili so nama 171 vprašalnikov (57 %); po posameznih enotah lahko izpolnjene vprašalnike razporedimo takole: Brezje (2,3 %), Čebelica (5,2 %), Grinič (18,1 %) in Grinič jasli (8,8 %), Kekec (9,4 %) in Kekec jasli (7 %), Mojca (15,8 %), Najdihojca (14 %) in Ob gozdu (19,3 %).

V raziskavi sva skušali od staršev dobiti odgovore na naslednja vprašanja:

- Kako pomembno je po vašem mnenju sodelovaje med vzgojiteljem in vami?
- Ali menite, da vrtec, ki ga obiskuje vaš otrok, dovolj izčrpno obvešča starše o delu?
- Kako zadovoljni ste s strokovnostjo vzgojiteljic pri podajanju informacij glede vašega otroka?
- Ali vzgojiteljice prisluhnejo vašemu mnenju, predlogom, jih upoštevajo?
- Kako pomembne so za vas našteje oblike sodelovanja (prva srečanja s starši, pogovorne ure, uvajanje otrok, komunika-

cija pri sprejemanju in oddajanju otroka, delavnice ipd.) z vrtcem?

- Kaj po vašem mnenju pripomore k uspešnemu sodelovanju med vzgojitelji in starši in ga ustvarja?
- Kako ocenjujete kakovost sodelovanja med vrtcem in vami – starši?

Rezultati in interpretacija

Anketni vprašalnik je izpolnilo 14,1 žensk (81,5 %) in 30 moških (17,5 %).

Kako pomembno je po vašem mnenju sodelovanje med vzgojiteljem in vami?

Sodelovanje med vzgojitelji in starši je pomembno za 99 % anketiranih, za 1 % pa je sodelovanje srednje pomembno. Večina staršev torej meni, da je sodelovanje z vrtcem pomembno. Odgovori kažejo na veliko zavedanje o pomenu sodelovanja, zato moramo strokovni delavci skrbeti za kakovostno sodelovanje in upoštevati pobude, želje staršev.

Ali menite, da vrtec, ki ga obiskuje vaš otrok, dovolj izčrpno obvešča starše o delu?

55 % staršev je mnenja, da jih v vrtcu zelo izčrpno obveščajo o delu, 44 % pa, da je obveščanje zadovoljivo. Vzgojitelji si v času izobraževanja in pozneje v praksi pridobimo nekatere veščine za učinkovito komunikacijo in vodenje različnih oblik sodelovanja s starši, kar nam pomaga v praksi, saj so izobrazba staršev, komunikacija z njimi, njihove potrebe, izkušnje, kultura zelo raznolike. Vzgojitelji postavljamo okvir za sodelovanje, ker se zavedamo pomena pozitivnega ozračja za kakovostno komunikacijo, in v skladu s tem delujemo. Vse od prvega srečanja ustvarjamo krožno komuniciranje, ki je rezultat vzajemnega vplivanja. Pomembno je, da vzgojitelji staršem že na prvem srečanju na besedni in nebesedni ravni sporočamo o svojem odnosu do njih, saj to močno vpliva na nadaljnje sodelovanje.

Kako zadovoljni ste s strokovnostjo vzgojiteljic pri podajanju informacij glede vašega otroka?

84,2 % anketiranih staršev je s strokovnostjo vzgojiteljice pri podajanju informacij glede njihovega otroka zadovoljnih, 15,2 % pa

PREGLEDNICA 1 Kako pomembno so za vas našteje oblike sodelovanja med vami in vrtcem?

Oblike sodelovanja	(1)	(2)	(3)
Roditeljski sestanek	80,1	19,3	0,6
Govorilne ure	85,0	13,5	1,5
Oglasna deska	87,1	12,3	0,6
Komunikacija pri sprejemanju in oddajanju otroka	95,9	4,1	0,0
Uvajanje otroka ob navzočnosti staršev	73,1	24,6	2,3
Aktivno vključevanje staršev v delo oddelka	53,8	45,0	1,5
Skupne delavnice, pikniki, prireditve, izleti ipd.	67,8	30,7	1,5

OPOMBE Naslovi stolpcev: (1) pomembno, (2) srednje pomembno (3) nepomembno. V odstotkih.

srednje zadovoljnih. Le eden od staršev s strokovnostjo vzgojiteljic pri podajanju informacij ni zadovoljen.

Ali vam vzgojiteljice prisluhnejo, upoštevajo vaše mnenje, predloge?

Da vzgojiteljice prisluhnejo, upoštevajo njihovo mnenje in predloge, meni 88,3 % staršev, 11,7 % pa, da imajo to možnost le včasih. Večina staršev je torej prepričanih, da jih slišimo in upoštevamo, kar je znak dobrega sodelovanja in komunikacije. Pomembno je, da vzgojitelji pokažemo zanimanje za starše in prisluhnemo njihovim pričakovanjem. Šele potem ko vzgojitelji vzpostavimo dober odnos, se postavijo trdni temelji za kakovostno komunikacijo. Po takšnem pristopu se starši odzivajo in tako vplivajo na naše nadaljnje odzive.

Sodelovanje staršev s strokovnim osebjem je zelo pomembna prвина, ki na eni strani daje staršem občutek zaupanja in kompetentnosti strokovnega osebja, na drugi pa tudi vrtcu povratno informacijo o pričakovanjih in željah staršev ter njihovih otrok. Zanimalo naju je, kako pomembne so za starše različne oblike sodelovanja. V zvezi z vsemi srečanji so se opredelili, da so zanje zelo pomembna. Ugotovili sva, da staršem največ pomeni komunikacija pri sprejemanju in oddajanju otroka (95,9 %), z 87,1 % sledi podajanje informacij preko oglasnih desk, na tretjem, vendar še vedno pomembnem mestu, pa so pogovorne ure (85 %). Po mnenju staršev je najmanj pomembno dejavno vključevanje staršev v delo oddelka (53,8 %). Iz odgovorov lahko razberemo, da starši pripisujejo velik pomen takojšnjemu vsakodnevnemu obveščanju do nju. Kakovostna komunikacija z vzgojitelji je torej zelo zaželeno. Komunikacija bo uspešna, kadar bomo znali vzgojitelji poslušati starše, poleg tega jim moramo jasno in natančno sporočiti,

kaj smo videli, slišali in o čem razmišljamo. Prav tako je zelo pomembno, da zna strokovno osebje sprejemati, spodbujati in širiti mnenja in zamisli staršev ter da je pripravljeno spreminjati svoje mnenje in svoja stališča. Ob neposrednih, pristnih vsakodnevnih medsebojnih stikih se lahko stkejo topli medčloveški odnosi in zaupanje.

Kaj po vašem mnenju pripomore k uspešnemu sodelovanju med vzgojitelji in starši in ga ustvarja?

Anketiranci so imeli možnost, da sami zapišejo, kaj po njihovem mnenju pripomore k uspešnemu sodelovanju med vzgojiteljem in starši. Odgovorili so takole: komunikacija (57,8 %), vsakodnevna izmenjava informacij (16,4 %), sodelovanje (9,3 %), zaupanje (6,4 %), medsebojno spoštovanje (2,9 %), upoštevanje zamisli in pobud (2,9 %), iskrenost (5,2 %), zaupanje v strokovnost vzgojiteljice (1,8 %). Navedli so še naslednje odgovore: odkritost, poštenost, pozitivnost (2,3 %), pravočasno reševanje problemov (2,3 %). Njihova mnenja so povod za postavljanje novih ciljev in utrjevanje temeljev.

Kako ocenjujete kakovost sodelovanja med vrtcem in vami – starši?

Starši kakovost sodelovanja z vrtcem ocenjujejo kot dobro (83 %), 15,8 % pa jih meni, da je srednje dobro. Le eden od njih je prepričan, da je sodelovanje z vrtcem slabo. Na osnovi odgovorov lahko sklepava, da starši, katerih otroci so vključeni v Vrtec Pobrežje, sodelovanje s strokovnim osebjem oddelka, ki ga obiskuje njihov otrok, ocenjujejo kot kakovostno. Prav dobro sodelovanje med starši in strokovnimi delavci oblikuje vzajemno partnerstvo pri vzgoji, poleg tega pa tako staršem kot strokovnim delavcem omogoča lažje zaznavanje otrokovih potreb, želja in občutenj. Starši ob partnerstvu z vrtcem spoznavajo otroka v odnosu z drugimi otroki in odraslimi v različnih situacijah, razumejo njegov razvoj in so zadovoljni ob njegovih dosežkih, spoznavajo predšolske dejavnosti in vse naloge, ki jih prinašajo, in tako se povečuje spoštovanje do strokovnih delavk in vrtca kot ustanove. Da bi okrepili partnerstvo med starši in vrtcem, v Vrtcu Pobrežje organiziramo različne formalne in neformalne oblike sodelovanja, na katerih prihaja do izmenjave informacij, ki so potrebne in dobrodošle tako za starše kot za strokovno osebje.

Zaključek

V vrtcu se zavedamo hitrih in nenehnih sprememb, ki se dogajajo v družbi in vplivajo na vse udeležence vzgojno-izobraževalnega procesa. Zaradi teh sprememb se spreminjajo tudi naša pričakovanja in pričakovanja staršev. Delo vzgojiteljev v vrtcu ni povezano le z otrokom, temveč tudi z otrokovo družino. Da bi zagotovili učinkovito sodelovanje med vrtcem in starši oziroma družinami, moramo vzpostaviti primeren partnerski odnos.

Podatki, ki sva jih zbrali z anketo, strokovnim delavcem omogočajo vpogled v nekatere vidike našega dela s starši in pomagajo pri izbiri ustreznih oblik sodelovanja, ki bodo kar najbolj pripomogle h kakovostnemu procesu predšolske vzgoje in izobraževanja in razvijanju partnerskih odnosov s starši.

Eden izmed ciljev raziskave je bil izvedeti več o sodelovanju in komunikaciji med starši in vrtcem. Ugotavljali sva, kakšne izkušnje imajo starši in kaj se pravzaprav dogaja v praksi.

Iz raziskave je razvidno, da je sodelovanje med Vrtcem Pobrežje Maribor in starši kakovostno (tako meni kar 85 % anketiranih staršev), 99 % jih je zadovoljnih s sodelovanjem z vzgojitelji, 84,2 % pa s strokovnostjo vzgojiteljev pri podajanju informacij. Potrdili sva tudi prepričanje, da sta sodelovanje in komunikacija med starši in vrtcem pomembna.

Vrtec v svojem programu ponuja različne oblike sodelovanja s starši. Formalne so postale že »železni repertoar«, ki je predpisan z zakonom. Zaposleni pa si prizadevamo in si želimo, da bi starši sodelovali čim bolj aktivno, zato jim ponujamo tudi neformalne oblike sodelovanja.

Zavedamo se, da imamo v vrtcu na voljo pestro ponudbo različnih oblik sodelovanja s starši, vendar jim dajemo možnost, da se na ravni oddelkov odločijo še za posamezne dodatne oblike, ki so jim vsebinsko blizu. Ker je oddelkov veliko, se na ravni zavoda nato nabere veliko različnih oblik tovrstnega sodelovanja. Menimo, da staršem tako dajemo možnost, da se vključijo v načrtovanje dela in tako krepimo partnerstvo z njimi.

Opazili sva, da 55 % anketiranih staršev meni, da so izčrpno obveščeni o delu v vrtcu, 44 % pa, da so obveščeni zadovoljivo. Tukaj vidiva izziv, da bi skupaj z njimi našli način, kako bi jim informacije podajali še drugače, da bi bili o delu v vrtcu še ustrezneje obveščeni. Meniva, da bi lahko pogostejše organizirali »čajanke«, na katerih bi starši ob fotografijah in videoposnetkih dobili vpogled v delo v oddelkih.

Eden izmed pomembnejših ciljev je bil ugotoviti, kako daleč smo na poti k partnerstvu s starši ali družinami. Ugotavlja, da so starši zadovoljni z delom in sodelovanjem z vzgojitelji, vendar vemo, da je resničnost po navadi nekoliko drugačna. Zavedamo se, da moramo veliko narediti, da bi se partnerski odnos še izboljšal. Starše namreč še vedno vse prepogosto vključujemo zgolj v načrtovanje različnih praznovanj, popoldanskih delavnic, prireditvev, zbiranje odpadnega materiala, manj pogosto pa jih povabimo k sodelovanju pri pripravi letnega delovnega načrta in k načrtovanju vsakodnevnih dejavnosti v oddelku. Šele ko bomo tudi strokovni delavci znali in si želeli narediti miselni premik od prepričanja, da nam študij in dolgoletne izkušnje dajejo absolutno pravico, da imamo vedno prav, bomo vzpostavili kakovosten partnerski odnos s starši, katerega temelj je enakopravnost vseh udeleženi.

Ugotovitve, do katerih sva prišli v raziskavi, so namenjene izboljšanju obstoječe prakse, s tem pa večji kakovosti dela, profesionalizaciji in rasti ustanove, kakršna je vrtec.

Izzivi za vnaprej: krepitev partnerstva s starši, spodbujanje njihove dejavne vloge in sodelovalnega odnosa, nenehno spremljanje in evalviranje kakovosti tovrstnega sodelovanja, z zanimivejšimi oblikami sodelovanja starše še bolj pritegniti, razvijati komunikacijo z njimi ipd.

Razvijanje partnerskega odnosa z družinami je dolgotrajen in nikoli končan proces. Družina in vrtec kot ustanova imata v rokah niti otrokove prihodnosti, zato je dobro partnerstvo staršev in strokovnih delavcev koristno in nujno za otrokov razvoj.

Priloga: Mnenja staršev o sodelovanju med njimi in vrtcem – vprašalnik

Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom:

1. Spol anketiranca:
 - a ženski
 - b moški
2. Kako pomembno je po vašem mnenju sodelovanje med vzgojiteljem in vami?
 - a pomembno
 - b srednje pomembno
 - c nepomembno
3. Ali menite, da vrtec, ki ga obiskuje vaš otrok, starše dovolj izčrpno obvešča o delu?
 - a zelo izčrpno

- b zadovoljivo
c nezadovoljivo
4. Kako zadovoljni ste s strokovnostjo vzgojiteljic pri podajanju informacij glede vašega otroka?
- a zadovoljen/-na
b srednje zadovoljen/-na
c ne zadovoljen/-na
5. Ali vam vzgojitelji/-ce prisluhnejo, upoštevajo vaše mnenje, predloge?
- a vedno
b včasih
c nikoli
6. Kako pomembne so za vas našete oblike sodelovanja med vrtcem in vami? (Ob vsaki obliki sodelovanja vpišite znak »×«.)

Oblike sodelovanja	Pomembno	Srednje pomembno	Nepomembno
Roditeljski sestanek			
Govorilne ure			
Oglasna deska			
Komunikacija pri sprejemanju in od-dajanju otroka			
Uvajanje otroka ob navzočnosti staršev			
Dejavno vključeva-nje staršev v delo oddelka			
Skupne delavnice, pikniki, prireditve, izleti ipd.			

7. Kaj po vašem mnenju more k uspešnemu sodelovanju med vzgojitelji in starši in ga ustvarja?
- _____
- _____
8. Kako ocenjujete kakovost sodelovanja med vrtcem in vami – starši?
- a slabo
b srednje
c dobro

Literatura

- Bahovec, E. D., K. Bregar-Golobič in S. Kranjc. 1999. *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Urad Republike Slovenije za šolstvo.
- Beguš, R. 2012. »Partnerstvo med vzgojitelji in starši.« V *Sodelovanje med vrtcem in starši »družinami:« 5. mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih*, ur. M. Željeznov Seničar, 25–34. Ljubljana: MiB.
- Črv, M., in S. Nedić. 2012. »Z roko v roki skozi šolsko leto.« V *Sodelovanje med vrtcem in starši »družinami:« 5. mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih*, ur. M. Željeznov Seničar, 99–105. Ljubljana: MiB.
- Bezenšek, J. 2000. »Nekateri vidiki družine in vzgojiteljice v vrtcu.« *Pedagoška obzorja* 15 (3–4): 126–132.
- Lavš, K. 1985. *Šola za starše*. Ljubljana: Centralni zavod za napredek gospodinjstva.
- Senica, M. 1998. *Majhni – ali res?* Slovenj Gradec: Karo studio, d. o. o.
- Tomori, M. 1994. *Knjiga o družini*. Ljubljana: Ewo.

■ Maja Petovar je vzgojiteljica v Vrtcu Pobrežje Maribor.
maja.petovar@gmail.com

Lara Lešnik je vzgojiteljica v Vrtcu Pobrežje Maribor.
larialesnik@gmail.com